

airut

NÄKÖVAMMAISTEN

Urheilu tuo
Hanna-Leenalle iloa

Oikeuksienvälvojat
esittelyssä

Miten käy
vammainen tutkimuksen?

NÄKÖVAMMAISTEN airut 8

Pääkirjoitus 3

Kiikarissa 4

Kesä oli juhlaa 7

He neuvovat hädässä 8

Syntymäpäivälahja paljasti
silmäsairauden 10

Täysillä työelämässä 14

Kysy asiantuntijalta 15

Leffakorva 16

Valkoisen kepin
matkassa 18

Korituoleista
keramiikkaan 20

Vammaistutkimus pureutuu
eriarvoisuuteen 22

Vieraileva kolumnisti 24

Kerro tarinasi 25

Ilmoitukset 26

Aineiston aikataulu 27

KANNESSA Hanna-Leena Korpela
KUVA Maiju Pohjanheimo

22 Vammaistutkijat
kokoontuivat Helsingissä

NÄKÖVAMMAISTEN airut

Näkövammaisten liitto
ry:n jäsenlehti
106. vuosikerta

11 numeroa vuodessa
printtilehtenä, Daisy-
äänilehtenä, piste-
kirjoituksella, sähköisenä
Luetus-julkaisuna
ja pdf-näköislehtenä.

ISSN 0358-2930

Paino:
Savion kirjapaino Oy

airut@nkl.fi
www.nkl.fi/airut

Päätoimittaja
Marika Mäkinen
p. 09 3960 4652,
0500 417 670
marika.makinen@nkl.fi

Taitto, ilmoitukset
Aatu Komsu
p. 09 3960 4651,
050 396 4651
aatu.komsi@nkl.fi

**Tilaukset, versio- ja
osoitteenmuutokset**
Niina Juntunen
p. 09 3960 4656
lehtitilaus@nkl.fi

 Näkövammaisten
liitto ry

Pääkirjoitus

TEKSTI Kari Huuskonen, museoamanuenssi

Vammaistutkimuksen tulevaisuudesta

Suomen vammaistutkimuksen seuran järjestämät perinteiset tutkimuspäivät pidettiin kesäkuussa yhteistyössä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa.

Päivät keräsivät hyvän joukon yhteiskunnallisesta vammaistutkimuksesta kiinnostuneita tutkijoita ja vammaisjärjestöjen edustajia. Edustettuina olivat lähes kaikki maamme yliopistot ja suurimmat vammaisjärjestöt. Hyvästä vastaanotosta huolimatta tutkimuspäiviä varjostivat synkkenevät tulevaisuudennäkymät.

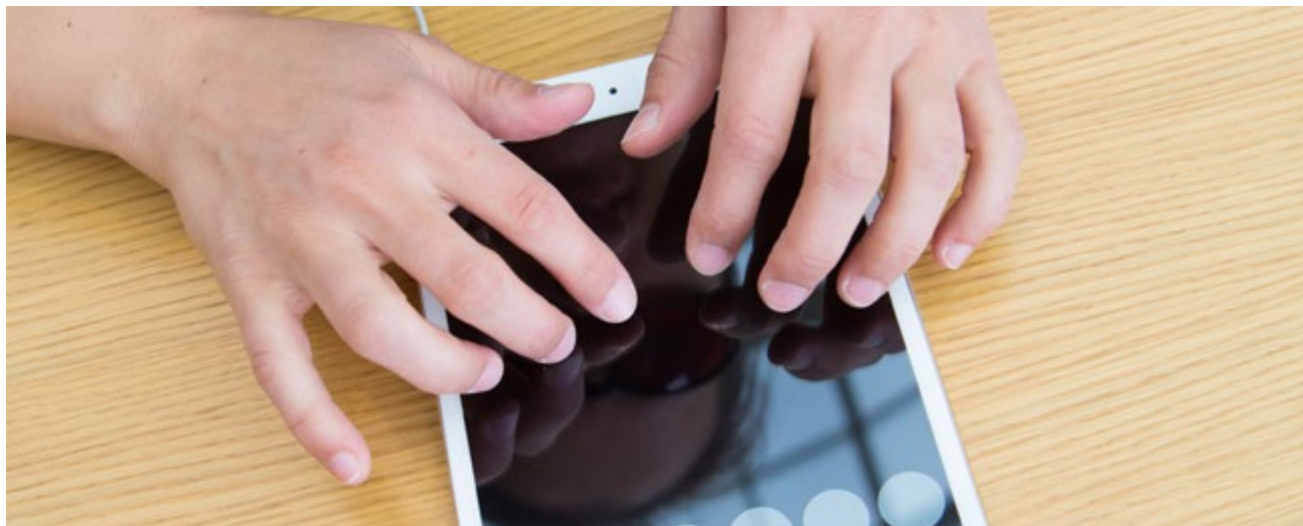
Helsingin yliopiston valtiotieteelliseen tiedekuntaan vuonna 2013 vammaisjärjestöjen myötävaikutuksella lahjoitusvaroin saatu vammaistutkimuksen viisivuotinen professori on päättymässä tulevan lukuvuoden jälkeen. Oppituoliin alun perin valittu professori Simo Vehmas on jo siirtynyt erityispedagogiikan professoriksi Tukholman yliopistoon. Tiedekunta ei ole kuitenkaan vielä kertonut jatkosuunnitelmista tarkemmin.

Mitä tyhjäksi jääneelle oppituolille tapah-

tuu? Onko professorin määräaikainen lahjoitusvirka tarkoitus täyttää vielä loppuajaksi? Onneksi sentään vammaistutkimuksen johdantokurssi jatkuu tuntiopetuksena.

Suomen vammaistutkimuksen seura on tiedekunnalle jättämässään kirjelmässä esittänyt huolensa vammaistutkimuksen tulevaisuudesta. Vuonna 2016 ratifoidun YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen ja sitä edeltäneen vammaispoliittisen ohjelman tavoitteina on ollut vammaistutkimuksen vahvistaminen, vammaisuutta koskevan tiedon lisääminen sekä laadukkaiden menetelmien kehittäminen vammaispolitiikan tueksi. Tutkimuspäivien suosio ja oppiaineeseen kohdistuva kasvava kiinnostus puhuvat myös omaa kieltään pysyvän oppituolin puolesta.

Yhteiskuntatieteellisen vammaistutkimuksen oppituolikysymyksellä mittautamme nyt suomalaisen vammaispoliittisen ohjelman painoarvon käytännössä. Toiveet ovat korkealla, mutta löytyykö niille myös katetta?

TOIMENPIDEOHJELMA DIGITAALISTEN PALVELUJEN ESTEETTÖMYYDESTÄ

Liikenne- ja viestintäministeriö on julkaissut digitaalisten palvelujen esteettömyyden parantamiseen tähtäävän toimenpideohjelman. Sen tarkoituksena on lisätä liikenteen ja viestinnän palvelujen yhdenvertaisuutta vuoteen 2021 mennessä.

Ohjelman konkreettisiin toimenpiteisiin kuuluvat mm. esteettömyyttä koskevien ohjeistusten päivittäminen ja niiden saataavuuden parantaminen.

Toimenpiteiden ytimessä on Design for all -periaatteen juurruttaminen palvelujen suunnitteluun sen sijaan, että erityisryhmille

tehtäisiin kokonaan omia versioita palveluista. Lisäksi ministeriön alaisten virastojen tulee jatkossa erikseen tarjota tietoa vaihtoehdoista palveluista niille, jotka eivät pysty sähköisiä palveluja käyttämään. Myös tutkimusta helppokäyttöisyydestä ja esteettömyydestä lisätään.

– Hyvin suunnitellut digitaaliset palvelut voivat ratkaista esimerkiksi monia iäkkäiden ja liikuntavammaisten matkustajien nykyisin kohtaamia ongelmia, huomauttaa liikenne- ja viestintäministeri **Anne Berner**.

” Tiesin, ettei sokeus ole sitä, että näkevä laittaa silmänsä kiinni. Sen verran lapsuudenajan näkövammaisesta tädistänikin muistin, ettei sokeus ollut sitä, että jotakin puuttuu, vaan sitä, että jotakin oli korvaantunut.

Kirjailija Tommi Kinnunen *Kajastus-lehdessä 2/2017*

Vammaisten henkilöiden välttämättömän avun ja tuen kilpailuttaminen on vastoin YK:n yleissopimusta vammaisten henkilöiden oikeuksista.

Allekirjoita Ei myytävänä! -kansalaisaloite www.eimyytavana.fi

SOKKOTEATTERIESITYS SUOMENLINNASSA

Teatteri Tuikkeen ainutlaatuisessa Suomenlinnan salat -esityksessä katsojat ovat silmät peitettyinä ja kokevat Suomenlinnan koskettavan historian ääni-, haju- ja tuntoaistin kautta. Esitystä ei suositella alle 10-vuotiaalle. Katsojia ei esityksen aikana satuteta eikä omaisuuteen kosketa.

Esityksiä Suomenlinnan Paarlasihuoneella 27.8. asti. Suomenlinnan salat uusitaan myöhemmin syksyllä Viaporin kekri-tapahtumassa 3.–4.11. Sen voi myös tilata omalle yritykselle tai ryhmälle yksityisesitykseksi syksyn ja talven aikana.

Liput 10 e. Lisätietoja: www.teatterituike.fi

KUVA: SUOMENLINNAN HOITOKUNNAN KUVA-ARKISTO ARTTU KOKKONEN

PIENI ELE KERÄSI 1,3 MILJOONAA

Kotimaisen vammais- ja terveystyön hyväksi tehtävä Pieni ele -keräys sai 1,3 miljoonaa euroa lahjoituksia. Keräys järjestettiin huhtikuussa kuntavaalien äänestyspaikoilla ympäri Suomen.

Painavin lahjoitus saatiin Oulussa, jossa tuntemattomaksi jäänyt lahjoittaja kantoi keräyspaikalle 10 kg kolikoita.

Seuraava Pieni ele -lipaskeräys järjestetään presidentinvaalien äänestyspaikoilla tammikuussa 2018.

TERVETULOA NÄKÖVAMMAISTEATTERIIN!

Näkövammaisteatterin uuden esityksen työstäminen alkaa ke 30.8. klo 17 Kulttuuripalvelun keittiössä liris-keskuksessa. Tapamiseen ei tarvitse ilmoittautua etukäteen. Uudet teatterilaiset ovat lämpimästi tervetulleita, aiempaa kokemusta ei vaadita. Hinta lukukaudelta jäseniltä 30 e, ei-jäseniltä 50 e.

KUVA: ALI KINNUNEN

NÄKÖVAMMAISMUSEON STUDIA GENERALIA KESKUSTELU- TILAISUUDET SYKSYLLÄ

- Ke 6.9 klo 15–16.30 Näkövammaisliikkeen sota-ajan valojoja ja varjoja
- Ke 4.10 klo 15-16.30 Näkövammaisliike kuntoutusta rakentamassa, vieraana emeritus kuntoutusjohtaja Teuvo Ruponen
- Ke 1.11 klo 15-16.30 Näkövammaisliike tänään, vieraana NKL:n puheenjohtaja Sari Loijas

Tilaisuudet ovat maksuttomia ja kaikille avoimia. Tilaisuudet tallennetaan ja ne voi myöhemmin kuunnella Näkövammaismuseon verkkosivuilta (www.nkl.fi/museo).

UUSIA KASVOJA NÄKÖVAMMAISTEN LIITOSSA

Näkövammaisten liiton palvelulinjan johtajana on aloittanut kauppatieteiden ja maa- ja metsätaloustieteiden maisteri **Johanna Reiman**. Hän on aiemmin työskennellyt muun muassa toiminnanjohtajana Itämeren alueen Terveet kaupungit ry:ssä, projektipäällikkönä Turun ammattikorkeakoulussa, ja toimitusjohtajana Evostem Finland Oy:ssä.

Talous- ja henkilöstöjohtajana on aloittanut filosofian maisteri, hallintotieteiden kandidaatti **Vesa Tuunainen**. Hän on työskennellyt muun muassa kuntapuolella hallinto- ja talousjohtajatehtävissä, henkilöstöjohtajana ja kunnanjohtajana ja Oulun aluetaksin toimitusjohtajana.

Sekä palvelulinjan johtaja että talous- ja henkilöstöjohtaja kuuluvat liiton johtoryhmään, jonka muut jäsenet ovat toimitusjohtaja, järjestöjohtaja ja palvelulinjan johtaja.

Johanna Reiman

KUUKAUDEN MAKU

Elokuussa on marjakausi.
Suu on täynnä mustikkaa,
mansikkaa ja vadelmaa.

Kesä oli juhlaa

Lomien aikana näkövammaiset nuoret kävivät Lapissa kesäleirillä ja käsityöntekijät pitivät juhlakokouksensa.

NKL nuoret köyden varassa

TEKSTI Teemu Ruohonen

Näkövammaisten nuorten kesäleirille Rovaniemelle matkattiin yöjunalla. Mukaan oli lähti 39 nuorta ympäri Suomea.

Leiripäivät olivat pitkiä mutta antoisia. Uusien juttujen lisäksi leiriviikkoon kuuluivat tutut leiriolympialaiset, uimiset, leirinuotio ja aina odotettu disko. Ilman diskoa kasassa olisikin ollut kunnon kriisin ainekset.

Liiton juhluvuoden teemaa huomioitiin eritavoin. Koko viikon oli käynnissä 100 hyvää tekoa haaste. Myös Suomi 100 -skabat pienissä ryhmissä haastoivat nuoria aukaisemaan lukkoja vihjeiden perusteella ja hiihtämään viiden hengen suksilla.

Kaikkiin hyviin tapahtumiin kuuluu mahdollisuus ylittää itsensä erilaisissa pajoissa. Tällä kertaa leiriläiset pääsivät testaamaan taitojaan yläköysiradalla, jonne uskaltautui myös kolme täysin sokeaa kiipeilijää.

Rovaniemen Santasport sai nuorilta leiripaikkana enimmäkseen kehuja. Pimeähkön majoitustilan lattiaa piti hiukan parannella keltaisella teipillä portaiden alun ja lopun merkitsemiseksi. Näin tuotiin huomaamattomasti esteettömyyttä esille myös Lapin urheiluopistoon.

Käsityöntekijät täyttivät yhdessä 90

TEKSTI Leena Törö, Kaisa Penttilä ja Eeva Airikainen

Näkövammaiset käsityöntekijät koontuivat kesäpäivilleen Ylihärmässä 16.–17. kesäkuuta juhlistamaan yhdistyksen 90-vuotista taivalta. Paikalle saapui yli 60 käsitöiden ystävää.

Tilaisuuden juhlapuhujana oli Sokeain ystävät ry:n **Ture Tähtinen**, joka muisteli yhdistyksen historiaa. 80-vuotishistoriikin aikoinaan kirjoittanut **Martti Petäjäjärvi** puolestaan kertoi nyt tekeillä olevasta viimeistä kymmentä vuotta käsittelevästä teoksesta. Tapahtumasta tehtiin lehtijuttuja sekä Ilkkaan että paikallislehti Lakeuden Aviisiin.

Lauantaipäivän kohokohta oli näkövammaisten neulomien 200 vauvansukkparin luovutus Seinäjoen keskussairaalan synnytysosaston edustajalle. Sukat luovutti idean äiti **Kaarina Haikara**, joka vitsaili nimensä olleen enne, sillä alkuperäinen 90 parin tavoite ylittyi roimasti.

Tapahtuman yhteydessä yhdistys kutsui kunniajäsenikseen sosiaalineuvos **Pentti Lappalaisen** ja juhlapuheen pitäneen kamarineuvos Ture Tähtisen.

He neuvovat hädässä

Näkövammaisten liiton aluesihteerit muuttuivat pari vuotta sitten oikeuksienvälön asiantuntijoiksi. Heistä Niina Pekkalalla, Vuokko Jantusella ja Annika Tyynysniemellä on kullakin omat erityisalueensa.

TEKSTI Marika Mäkinen

1. Mitä erikoistumisalueeseesi kuuluu?

2. Ollaanko kokemuksesi mukaan kunnissa tietoisia näkövammaisen asiakkaan tarpeista?

3. Mikä on oikeuksienvälön työssäsi haastavinta?

Niina Pekkala,
Rovaniemi vanhus-
työn asiantuntija

1. Tiedotan työyhteisöäni tulevista vammaisiin vanhuksiin liittyvistä oikeustapauksista ja käytännöistä. Myös tulevassa sote-uudistuksessa seuran vammaisten vanhusten roolia ja pärjäämistä uudessa kokonaisuudessa.

2. Kunnat tietävät pääsääntöisesti näkövammaisten ihmisten tarpeet, mutta vammaispalveluissa ikäkysymys nostetaan herkästi esimerkiksi kuljetuspalveluiden myöntämisessä esille. Nykyisessä vammaispalvelulaissa ikään liittyvät rajoit-

tukset koskevat vain henkilökohtaista apua. Kunnat ovat pyrkineet laajentamaan tätä koskemaan kaikkia muitakin vammaispalveluja. Näihin tapauksiin joudutaan usein hakeamaan muutosta oikeusteitse.

3. Haastavinta on varmasti sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuus ja siitä johtuva kasvottomuus. Työntekijät eivät tunne asiakkaita ja tekevät säästöpainoiden alla päätöksiä ilman kunnollista faktoihin perustamista.

Annika Tyynys-
niemi, Jyväskylä
lapsi- ja perhetyön
asiantuntija

1. Erikoistumisalueeni liittyy lasten ja perheiden palveluihin. Tiedotan kollegoitani alueeseen liittyvistä ajankohtaisista asioista, jotta he voivat palvella oman alueensa lapsiperheitä vastaavissa tilanteissa. Sote-uudistuksessa seuran vammaisten lasten ja heidän perheidensä näkökulmasta palvelujen kokonaisuutta.

2. Tietotaso ja käytännöt vaihtelevat kunnittain. Suuremmissa kunnissa näkövammaisia asiakkaita on enemmän, jolloin myös tarpeista on enemmän tietoa. Pienimmissä kunnissa kokemusta voi olla niin vähän, ettei aina ymmärretä asiakkaan tarpeita. Tosin jossain pienessä kunnassa kunnan muutamalla näkövammaisella voi olla palvelut todella hienosti järjestettynä.

Palveluita hakiessa on tärkeää kuvata näkövammaisen vaikutus arkeen tarkasti ja mahdollisimman laveasti. Näin asiakkaan arki ja sen haasteet tulevat parhaiten esiin. Hyvällä lääkärintodistuksella on myös merkitystä. Pääsääntöisesti lasten asiat ovat melko hyvällä mallilla, ja vanhemmat, koulu ja päivähoido tuovat niitä kattavasti esiin.

3. Haastavinta on jatkuva muutos, joka on toisaalta myös palkitsevaa. On tärkeää pysyä jatkuvasti ajan hermoilla, jotta kykenee ohjaamaan asiakkaita palveluissa eteenpäin.

Haasteeksi koen myös omista, etenkin oikeuksienvälön palveluistamme tiedottamisen. Erityisesti ikääntyneillä näkövammaisilla henkilöillä ei ole mahdollisuutta etsiä tietoa netistä. Keskussairaalan kuntoutusohjaajat ovatkin tässä tärkeitä yhteistyökumppaneitamme.

Vuokko Jantunen,
Lappeenranta
toimeentuloturvan
asiantuntija

1. Perheiden näkövammaisten toimeentuloon liittyviin kysymyksiin, olen apuna kollegoille ja tarvittaessa teen myös asiakastyötä hankalissa toimeentuloon liittyvissä asioissa esimerkiksi silloin, kun kyseessä on eri etuuksien yhteensovittaminen.

2. Omalla alueellani Etelä-Karjalassa, Kymenlaaksossa ja Päijät-Hämeessä ollaan tietoisia näkövammaisen asiakkaan tarpeista melko hyvin. Hakemuksia täytettäessä asiakkaan kannattaa silti kertoa oma avuntarpeensa tarkasti, eikä luottaa siihen, että näkövammaisuus osataan ottaa huomioon. Kunnat kiinnittävät entistä enemmän huomiota avuntarpeen syyhyn, joten näkövammaisten vanhusten on osattava tuoda esiin nimenomaan vammansa eikä ikänsä aiheuttama palvelutarve.

3. Olen huolestunut siitä, kuinka tavoittan ne asiakkaat, jotka eivät tiedä olemassaolostani. Säästökeinoja etsivien päättäjien asenteisiin vaikuttaminen on myös haaste; ei muisteta tai ymmärretä, että nyt sijoitettu euro voi olla iso säästö tulevaisuudessa.

Oikeuksienvälön asiantuntijat

Näkövammaisten liitolla on yhteensä 11 oikeuksienvälön asiantuntijaa.

Voit soittaa kenelle tahansa heistä kysyäksesi mistä tahansa näkövammaisten sosiaaliturvaan ja vammaispalveluihin kuuluvista asioista kuten Kelasta, opiskelusta tai itsenäisen elämän tukemisesta.

Syntymäpäivälahja paljasti silmäsairauden

Optikko luuli Hanna-Leenan näköongelmien johtuvan raskaudesta.

TEKSTI Sari Karjalainen
KUVAT Maiju Pohjanheimo

Hanna-Leena Korpela maalaa akryyiliväreillä isoja kanvaasitauluja ja pienempiä tauluja vanerille. Työt ovat abstrakteja maisemia, joissa on isoja värikontrasteja sekä paljon struktuuri-pintoja ja hiekkaa, usein myös kohokuvio.

Aluksi hän maalasi omaksi huvikseen, mutta hänen laitettuaan tauluista kuvia Instagramiin ihmiset alkoivat kiinnostua niistä. Sen kautta Hanna-Leena pääsi mukaan taideovi.com-taidevälitysnettikauppaan, jonne hänen töitään otettiin myyntiin.

Hän on maalannut ja piirtänyt koko ikänsä.

– Kun sain tietää näköni huononevan ja värisävyjen erottamisen vaikeutuvan, aloin maalata entistä enemmän, Hanna-Leena sanoo.

Välillä menee viikkoja, ettei hän maalaa lainkaan, mutta toisinaan hän uppoutuu maalaamiseen jopa kahdeksaksi tunniksi kerrallaan. Seitsenvuotias tytär **Kiira** maalaa usein mukana.

Lasert jää tekemättä

Hanna-Leenan näön huonontumisen taustalla on perinnöllinen silmäsairaus, retinitis pigmentosa. Hänellä se on lisäksi taudin erittäin harvinaista muotoa, johon ei ole olemassa hoitoa.

Sairaus huomattiin neljä vuotta sitten. Tuolloin Hanna-Leena oli juuri saanut aviomieheltään **Raimolta** 30-vuotislahjaksi lahjakortin silmien laserleikkaukseen, jotta hän pääsisi silmälaseista eroon. Leikkauksen esitutkimuksissa lääkäri kiinnitti huomiota Hanna-Leenan silmänpohjien huonoon kuntoon. Varsinaisen diagnoosin hän sai jatkotutkimuksissa silmäpolilla.

Uutinen oli kova järkytys.

– Meni pitkään, että sain sisäistettyä, mistä on kyse. Edelleen suren päivittäin ajokortista luopumista, sillä se on rajoittanut itsenäistä liikkumistani.

Merkkejä sairaudesta oli ilmennyt jo, niitä vain ei ollut osattu lukea. Viisi vuotta aiemmin, kun Hanna-Leena ja Raimo odottivat esikoistaan, oli näkökenttä alkanut huonontua. Optikko oli tuolloin kuitenkin kuitannut sen johtuneen raskaudesta.

Nyt Hanna-Leena miettii, oliko sairauden merkkejä esillä jo vieläkin varhemmin. Kouluaikana kukaan ei osannut epäillä, että hänen näössään olisi mitään vikaa. Han-

” Hanna-Leena juoksi maratonin aikaan 4 tuntia 48 minuuttia.

na-Leena oli kuitenkin jo tuolloin ihmetellyt, miksi hän oli huono kaikissa pallolajeissa ja sai liikuntatunneilla jatkuvasti palloista kolhuja. Tanssi ja lumilautailu häneltä sen sijaan sujuivat hyvin.

– Ehkä en vain pelatessa nähnyt yhtä leveälle kuin muut, Hanna-Leena pohtii nyt.

Opiskeluaikanaan hän ajoi autolla ahkerasti Sodankylä-Pori-Mikkeli-väliä.

– Näin jälkepäin olen miettinyt, että onneksi ei mitään sattunut.

Juokse, Hanna-Leena, juokse!

Hanna-Leenalla ja Raimolla on yhteensä kolme lasta ja koira. He ovat päättäneet, että eivät aio testauttaa lapsiaan retinitis pigmentosalle altistavan geeniperimän varalta.

– Mitä me sillä tiedolla tekisimme, kun kukaan ei kuitenkaan voi tietää, lähteekö mahdollinen sairaus etenemään 15- vai 85-vuotiaana. On parempi olla suunnittelematta elämää pelon varassa, Hanna-Leena sanoo.

Hän päätti käsitellä edessä olevaa elämänmuutostaan liikkumalla. Sen kautta hän pyrki myös hälventämään läheistensä pelkoja, näyttämällä, että kyllä hän pärjää. Hänellä oli jo ennalta juoksukokemusta, ja sairaudesta kuultuaan hän päätti ryhtyä treenaamaan maratoniin. Tukenaan hänellä oli juoksukaverina **Anne**, joka juoksi matkalla edellä ja kertoi, mitä on luvassa. Myös koira Martta toimi hyvänä kirittäjänä.

– Anne oli minulle pelastaja. Juoksulenkeillä pystyin prosessoimaan suruani ja terpoimaan itseäni.

Toukokuussa hän juoksi maratonin ja pääsi maaliin asti, ajassa 4 tuntia 48 minuuttia. Seuraavana syksynä hän asteli Näkövammaisten liiton liriksen kuntoutustutkimukseen.

Hanna-Leena Korpelan tavoitteena on päästä kilpailemaan crossfitissä. Urheilu näkyy hänen elämässään niin harrastuksessa kuin töissä.

– Se oli mahtava juttu! Siellä katsottiin tarkkaan, mitä voin ja haluan tehdä. lirikesä tuli fiilis, että kyllä nämä asiat tästä järjestyvät, hän hehkuttaa

Haussa karvainen kaveri

Hanna-Leena haki ja pääsi Oulun aikuiskoulutuskeskukseen opiskelemaan hierojaksi. Hän perusti runsas vuosi sitten oman toimintimens, ja tekee hierojan töitä opintojen ohessa. Hän on myös käynyt Rovaniemellä painonnosto-ohjaajan koulutuksen.

Vapaa-aikanaan hän on hurahtanut crossfit-lajiin, ja harjoittelee sitä 3–5 kertaa viikossa tavoitellen pääsevänsä joskus vielä kilpailemaankin. Liikuntaharrastus ja uusi ammatti tukevat toisiaan.

– Koulutusten avulla voin auttaa asiakkaitani löytämään syyt erilaisiin lihasjumeihin. En pelkää hoida sitä vaivaa, vaan koetan myös keksiä, mistä se on tullut, hän sanoo.

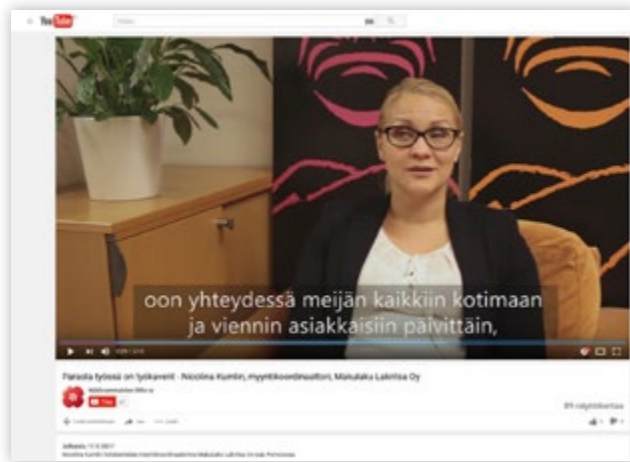
Kotiinpääsyä varten Hanna-Leena tarvitsee Raimolta säännöllisesti autokyydin. Hän on haaveillut pitkään opaskoiran saamisesta.

– Syksyllä, kun menen laajempiin näkökenttätutkimuksiin, aion kysyä koiranhakuprosessista. En ole oikein vielä sinut valkoisen kepin kanssa, käytän sitä pääosin vain hämärällä ja pimeällä. Koira voisi sujuvoittaa liikkumistani, ja ihmiset hoksaisivat helpommin, että minulla on näkövamma, hän pohjaa.

Hanna-Leena käy myös kertoo avoimesti vammastaan lasten kouluissa ja päiväkodissa.

Perheen lapset ovat sopeutuneet hyvin äidin näkövammaan. Kotona keskustellaan päivittäin siitä, että jos tavaroita ei laiteta niille paikoille, mihin ne kuuluvat, tuhlantuu älyttömästi aikaa, kun äiti etsii tai rikkoo jotain tai kompastuu johonkin.

– Ongelmanratkaisutaitoni ovat jo ihan priimaa, Hanna-Leena nauraa.

Makua Suomessa ja ulkomailla

TEKSTI Riikka Hänninen

Nicolina Kumlinin videohaastattelun pohjalta

”Olen **Nicolina Kumlin**. Pikkutyöstä asti olen kasvanut lakritsan parissa. Perheyrittöksemme Makulaku Lakritsa myytiin aikanaan pois, mutta minua pyydettiin sinne töihin. Nyt työskentelen Makulaku Lakritsan myyntikoordinaattorina Porvoossa.

Työhöni kuuluu toimistoasioita, vastaanoton tilauksia, laskutusta sun muuta. Olen päivittäin yhteydessä kotimaan ja viennin asiakkaisiin. Ratkon ongelmia ja suunnittelen toimitusaikoja ja muita tärkeitä asioita tuotannon kanssa. Välillä olen ulkomailla työmatkoilla, vaikka suurin osa työstä hoituukin Suomesta käsin.

Apuvälineinä minulla on suurentava näyttö ja toinen tavallinen tietokone, jossa siinäkin on vähän suuremmat tekstit. Käytän suurentavaa näyttöä, kun minun pitää nähdä jokin Excel-taulukko paremmin. Valaistuksen

säätämistäkin on mietitty. Saan kaiken avun, mitä vain pyydän ja tarvitsen.

Parasta työssäni on työkaverit. Tulemme tosi hyvin toimeen ja he auttavat minua. Nauramme paljon yhdessä. Saan matkustaa jonkin verran ja tehdä töitä mahtavien asiakkaiden kanssa monesta eri maasta. Ja karkkien maailma on niin iloinen, kaikki ovat aina hyvällä tuulella.

Tulevaisuudessa haluaisin totta kai edetä uralla. Olen haaveillut jo pitkään, että muuttan pois Suomesta. Toteutan sen vielä jonakin päivänä, mutta ainakaan vielä en halua vaihtaa alaa.

Näkövamma voi olla pieni hidaste, mutta este se ei ole. Pitää aina uskoa omiin unelmiin ja tehdä mitä haluaa. Älä kuuntele liikaa muiden mielipiteitä ja neuvoja. Muut voivat olla kovia kommentoimaan, mutta kaikkea ei kannata uskoa eikä kuunnella.

Osa luulee, että näkövamma vaikuttaa aivoihin. Tosiasiassa se ei vaikuta ihmisen pätevyyyteen tai siihen, mitä hän ajattelee tai kuinka taitava hän on. Jokaisen työnantajan pitäisi ymmärtää tämä. Yritysten pitäisi uskaltaa toimia hyvänä esimerkkinä ja palkata ennakkoluuloista huolimatta ihmisiä, joilla on näkövamma tai jokin muu erilaisiksi tekevä asia. Kyllä me osaamme tehdä ihan samat asiat kuin näkeväkin ihminen.”

Täysillä työelämässä!

Täysillä työelämässä! on NKL:n työllisyyspalvelujen tuottama videohaastattelujen sarja, jossa näkövammaiset henkilöt kertovat opiskelu- ja työuristaan. Videot löytyvät osoitteesta www.nkl.fi/fi/etusivu/palvelut_nakovammaisille/tyo/kirjoituksia-tyoelamasta.

Saavutettavaa vai esteetöntä?

Mitä eroa on esteettömyydellä ja saavutettavuudella ja milloin niistä puhutaan?

Iiro Nummela, Näkövammaisten liiton palvelupäällikkö:

– Suomen kielessä käsitteet esteettömyys ja saavutettavuus ovat hieman eriytyneet, vaikka muissa kielissä käytetään yleensä samaa sanaa molemmissa merkityksissä. Molemmat käsitteet liittyvät läheisesti helpokäyttöisyyden vaatimukseen.

Esteettömyys takaa nimenomaan turvallisen liikkumisen ja laitteiden käytön itsenäisesti henkilön näkökyvystä tai fyysisistä rajoituksista riippumatta. Näkövammaisen liikkumista ja toimimista helpottavat esimerkiksi ohjauslistat tai laatoitukset, kylttien oikeanlainen sijoittelu ja väritys, hissien painikkeiden merkitseminen ja äänimajakoiden käyttö.

Saavutettavuus liittyy puolestaan tiedonsaantiin ja -hallintaan kuten ohjelmistojen, verkkosivujen ja julkaisujen käyttöön. Myös saavutettavuus tarkoittaa itsenäistä suoriutumista ja tekee arjesta sujuvampaa.

Kun saavutettavuus on vakiintunut osaksi palveluntarjoajan toimintatapaa ja palvelumuotoilua, jokaisen sähköisen palvelun saavutettavuutta ei tarvitse perustella erikseen. Apple on toiminut tässä hyvänä esimerkkinä. Ohjelmistonkehittäjän näkökulmasta saavutettavuus voidaan ratkaista hyvällä suunnittelulla ilman lisäkustannuksia, kunhan se huomioidaan alusta saakka

niin palvelun teknisessä toteutuksessa kuin sisällöntuotannossa.

Saavutettavuutta ja esteettömyyttä arvioitaessa on tärkeä hyödyntää sekä asiantuntemusta että käyttäjien kokemuksia ja palautetta. Kumpikaan ei korvaa toista.

Lisää tietoa saavutettavuudesta ja esteettömyydestä löytyy Näkövammaisten liiton verkkosivuilta osoitteesta www.nkl.fi/fi/etusivu/saavutettavuus-esteettomyys.

Esteettömyydessä tärkeää

Rakennettu ympäristö kuten opasteet, kyltit, kynnykset, portaat, hissit ja hissipainikkeet, luiskat, katukiveykset, liikennevalot ja ovet sekä joukkoliikennevälineet, laitteiden ja työkalujen muotoilu sekä tuotepakkausten merkinnät.

Saavutettavuudessa tärkeää

Tiedon saatavuus ja käyttö kuten verkkosivut, verkkopankit, sähköposti, some-sivustot, verkkolomakkeet, tietokoneohjelmat, kirjastot, puhelinpalvelut, aikataulut ja reittioppaat, kirjat ja lehdet sekä kuvailutulkkaus.

Joka toinen pari repii perheen riekaleiksi

TEKSTI Taina Kuuskorpi
KUVAT Sahadok Oy

Joka toinen pari on **Mia Halmeen** ohjaama ja käsikirjoittama iloton dokumenttielokuva avioeroista. Elokuvasa kolmen eronneen parin kaikki kuusi osapuolta saavat esittää omat tuntemuksensa erosta. Tunteista puhutaan järjen äänellä ja vahvasti tiedostaen, mikä luo elokuvaan ahdistavan ja kylmähkön sävyn.

Visuaalinen lähtö alkaa nostalgisesta kirkkohääkuvasta ja etenee kanan teurastuskuvaan, jossa kanan kaula katkaistaan. Vertauksellisesti suomalaisen avioliiton lento usein loppuukin yhtä lyhyeen kuin kanan. Keskimäärin suomalainen avioliitto on tilastojen mukaan nykyisin tapettu kymmenessä vuodessa. Vain joka toinen pari jaksaa sinnitellä ylä- ja alamäet yhdessä.

Elokuva on ennen kaikkea kuvaus erosta. Se ei taustoita eikä siksi auta ymmärtämään kehitystä, joka eron johtaa. "Miltä minusta tuntuu?" -kysymys korvaa kysymyksen "Miksi näin kävi?". Se saa miettimään, mitä näiden kolmen parin eron myötäeläminen lopulta katsojalle antaa. Oivalluksia avioliitosta tai -erosta on hankala löytää.

Joka toinen pari on Mia Halmeen dokumentti, joka käsittelee avioeron herättämiä tunteita. Sen äänimaailma on visuaalista ilmaisua synkempi.

Elokuvan kulissit ovat arkiset, mikä sopii aiheeseensa hyvin. Eron vaikutukset näyttyvät tuskastuttavan käytännöllisinä. Tarinoiden lohduttomimmat roolit kuuluvat lapsille, joilla ei aikuisten avio-onnen myrskytuulissa ole äänivaltaa, vain oikeus kärsiä seuraukset, luopua ja sopeutua. Kuka pääsee rumputunneille, kuka joutuu luopumaan tutuista koulukavereista, mihin asuntoon siirretään lapsuudenmuistot sisältävä laatikko?

Äänimaailma on hankalasti kerroksellinen, sillä eropuheenvuorojen takana elää oma tapahtuma- ja äänimaailmansa. Lisäksi miljööt ovat osin kaikkuvia, kuten tyhjenevien ja vastaostettujen asuntojen laita on. Silti kertomuksia pystyy seuraamaan vaivatta.

Kuulonvaraisesti seurattuna elokuva kuitenkin jättää synkemmän ja raskaamman tuntuman, sillä kuvakerronta uusioparien onnenhetkistä, hymyistä tai hellistä kosketuksista jää kokonaan hahmottomatta. Mainittakoon siis, että kuva väittää niitäkin

seuranneen, vaikka viesti ei kertojien äänensävyistä ja puheenvuoroista välity.

Joka toinen pari näyttää sen, mikä on totta. Avioero on raadollinen käänne paitsi puolisoiden, koko parin sosiaalisen ympäristön elämässä. Raskain taakka näyttää kaatuvan lapsille. Ehkä avioeron sijaan olisikin aika alkaa puhua perhe-erosta.

Draamallisesti Joka toinen pari on kuvaava: varsin tasapaksu ja tylsä, paradoksaalisesti vähän kuin kestäväksi kasvava avioliitto usein on. Realismi harvoin onnistuu herättämään yleisössä suuria tunteita, mutta ajankuvan Joka toinen pari kyllä vangitsee armotta.

Joka toinen pari
Ohjaus ja käsikirjoitus: Mia Halme
Tuotanto: Sahadok Oy
Kesto: 1 t 16 min.
Ikäraja: 7 vuotta

Valkoisen kepin matka alkaa 1800-luvun lopulta Pyynikintorin markkinoilta ja päättyy teknologiaa tulvivaan nykypäivään. Edellisen kerran näytelmä esitettiin vuonna 2009.

Kipeitä tapahtumia sydämellisesti

TEKSTI Stefan Moberg
KUVA Teatteri Sokkelo

Valkoisen kepin matkassa käy läpi maailmanhistorian merkkitapahtumia näkövammaisten kannalta. Kokemus on sekä karu että hauska.

” Roolihahmo joutuu puolustelemaan radion omistamista valtion virkamiehelle.

Näytelmä tempaa mukaansa jo alkumetreillä. Teatteriyhdistys Sokkelon toteuttamana, 100-vuotisjuhlanäytelmä Valkoisen kepin matkassa esitetään vihdoin uudelleen.

Näytelmässä käydään läpi näkövammaisten historiaa peilaten sitä maailmanhistorian tapahtumiin. Tarina alkaa 1800-luvun lopun huutolaisajoista, ja kansalaisotaa ja toista maailmansota sivutaan.

Erkki Auran käsikirjoittama teksti istuu hyvin tämän päivän maailmaan. Byrokratia vastaan kamppailevien näkövammaisten tilanne on tuttu kenelle tahansa, joka on asioinut sossun luukulla. Yhdessä kohtauksessa **Keijo Ojalan** roolihahmo joutuu puolustelemaan radion omistamista valtion virkamiehelle, jottei sokeain avustusta leikattaisi häneltä. Ja tämä tapahtui siis vuonna 1935.

Monille tuntematon asia on, etteivät vammaiset saaneet aiemmin avoimia keskenään, koska lapsen pelättiin perivän vanhempiensa vamma. Näytelmässä tätä traagista asiaa lähestytään huumorin kautta. Vaikka näytelmä pureutuu kipeisiin muistoihin, tunnelma on silti kevyt ja koko ajan sydämellinen. Tarinassa on toivo ja onni läsnä.

Ensimmäisen puoliajan koittaessa vasta muistan, että tämä olikin näkövammaisten teatteri. Ai, tuo onkin opaskoira eikä lemmikki. Valkoisen kepin tarina on kuin mikä tahansa huolellisesti toteutettu teatteriesitys. Ainut asia, jonka hyvänäköisenä huomaan, on matto lavalla. Siitä sokea tietää, missä kohtaa lavaa hän kulloinkin on. Lavalla on myös vähemmän kävelemistä ja juoksemista kuin yleensä.

Ohjaaja **Santtu Salminen** on harjoittanut näyttelijöitään keskittymään tuntemiseen. Salmisen mukaan esitys on toteutettu siten, ettei vammaisen tarvitse esittää näkevää, vaan hän luo omaehtoisen tapansa kautta roolinsa.

Silmääni miellytti näyttelijöiden puvustus ja lavavalojen käyttö. Musiikista jäi erityisesti mieleen ensimmäisen puoliajan päättänyt Akselin ja Elinan häävalssi.

Näytelmä on myös oiva keino myönteisten asenteiden levittämiseen näkövammaisuudesta – ei vain sisältönsä vaan myös näyttelijöiden itsensä ansiosta.

Korituoleista keramiikkaan

Ura käsillä -hankkeen kurssit kouluttavat uusia näkövammaisia muotoiluyrittäjiä. – Heistä onkin pulaa, sanoo Piia Rossi.

TEKSTI Maarit Hedman

Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset (HUN) ry:ssä on meneillään STEAn rahoittama kolmivuotinen Ura käsillä -hanke. Sen tavoitteena on kohentaa käsityöammatien arvostusta ja innostaa nuoria ja työikäisiä näkövammaisia käsityöläisiksi.

Hankevastaava **Piia Rossi** pursuaa innostavaa energiaa ja ideoita. Parikymmentä vuotta taideaineita opettanut kasvatustieteen lisensiaatti uskoo käsityöläisyyden tulevaisuuteen.

– Perinteisten näkövammaisten käsitöiden vahvuutena on ollut niiden hyvä maine. Ihmisten lisääntynyt tietoisuus kestävästä kulutuksesta on omiaan kasvattamaan kiinnostusta käsityötuotteisiin, jotka on valmistettu laadukkaista materiaaleista ja ovat kestäviä, Rossi sanoo.

Näkövammaisten käsitöillä on Suomessa yli sadan vuoden perinteet. Rossin mukaan osaajista alkaa kuitenkin olla taas pulaa.

– Esimerkiksi harjojen, rottinkikorien ja huonekalujen tekijöitä on hyvin harvassa. Taitoja olisi tärkeää saada siirrettyä nuoremmille sukupolville.

Perinteisten käsityömuotojen säilyttämisen ohella hankkeella halutaan avata ovia uusille ideoille ja alueille. Ura käsillä -hankkeen myötä klassikkotuotteiden rinnalle

pyritään kehittämään uusia, trendikkäitä tuotteita. Kun suunnittelussa käytetään ennakoluulottomia lähestymistapoja, voi syntyä uusia ideoita myös käyttöesineisiin.

– Käyttöesineessä voi olla ripaus hullutusta, iloisuutta, runollisuutta ja taiteellisuutta mutta se voi silti olla myös toimiva.

Omaa jälkeä hakemassa

Ura käsillä -kurssit ovat käsityöläisyysyrittäjyyteen tähtäviä kursseja. Kurssikokonaisuuksiin on nivottu mukaan myös luovaa designia, taide- ja kulttuurikasvatusta sekä yrittäjyystietoutta.

– Taide- ja kulttuurikasvatuksen mukaan tuominen esimerkiksi erilaisten museo- ja näyttelykäyntien muodossa auttaa kurssilaista avartamaan näkemystään taiteesta ja kulttuurista. Samalla vahvistuu näkemys omasta paikasta kulttuurin kentällä, Rossi kertoo.

Kursseja järjestetään sekä viikon mittaisina että lyhyempinä jaksoina. Joillakin kursseilla keskitytään yksittäiseen valmistusmenetelmään, toisilla taas kokeillaan useampia tekniikoita. Kursseilla saa valmiuksia tuotesuunnitteluun, ja niillä voi jo ryhtyä kehittämään uutta tuotetta valmistukseenkin.

liris-keskuksessa pidettävät kurssipäivät muodostuvat asiantuntijaluennoista ja työpajoista. Kouluttajina toimivat eri alojen asiantuntijat taiteen ja käsityöläisyyden eri osa-alueilta.

Kursseille osallistuminen on maksutonta. Opiskelijoilla voivat myös hakea lisätunteja henkilökohtaisen avustajan käyttämiseen kurssin aikana, jolloin itse kurssin sisältöön on helpompi keskittyä. Avustajan läsnäolosta kursilla on apua myöhemminkin, kun siirrytään tekemään opittuja tekniikoita kotona.

Yrittäjyyttä ja yksityisopetusta

Yrittäjiksi ryhtyville näkövammaisille on tarjolla tukea Näkövammaisten liitosta yrityksen käynnistämiseen liittyvissä kysymyksissä. Suomen yrittäjät -järjestön jäseniä on lupautunut mentoreiksi aloittajille.

Syksyllä voi opiskella esimerkiksi korujen valmistusta, huovutusta, keramiikkaa, mosaiikkitekniikkaa, nahkatöitä, harjansidontaa, kirjansidontaa ja makrameeta.

Osaa aiheista on tarjolla myös yksityisopetuksessa. Yksityisopetukseen voi tulla itselleen sopivaksi ajanjaksoksi, ja siinä opetellaan yksittäinen tekniikka niin perus-

teellisesti, että se sujuu myös itsenäisesti kotona. Myös yksityisohjaus on maksutonta.

Kursseja käyneille tarjotaan myös niin sanottuja klinikka-aikoja, joissa osallistuja voi yhdessä työpajaohjaajan kanssa hoitaa käsityöläisyysyrittäjyyteen liittyviä asioita kuten tilata painotalosta käyntikortin, tehdä materiaalitilauksia nettikaupoista tai selata erilaisia käsityösivustoja.

Kiinnostus käsityöläisyyttä kohtaan on ylittänyt Ura käsillä -tiimin iloisesti.

– Kurssit ovat täyttyneet nopeasti. Ehkä Annansilmät-myymälät, museokaupat ja erilaiset käsityö- ja design-liikkeet saavat piankin valikoimiinsa uusia näkövammaisten tekemiä koruja, taidetekstiilejä sekä uudenlaisia käyttöesineitä.

Lisätietoja

- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry, liris-keskus
- www.hun.fi/ura-kasilla/kurssit
- Piia Rossi, puh. 044 300 3569, piia.rossi@hun.fi

Vammaistutkimus pureutuu eriarvoisuuteen

TEKSTI Maria Finström-Haanpää

Seitsemännet Vammaistutkimuksen päivät järjestettiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella 15.–16.6. Päivien teema oli Vammaisuus ja kansalaisuus.

Vammaistutkimuksen keskiössä on nyt sosiaalinen ja yhteiskunnallinen näkökulma lääketieteellisen näkökulman sijaan. Vammaisjärjestöjen rooli on siinä edelleen vahva, mutta järjestökenttä on pirstaleinen. Yhteistä on kuitenkin kansalaistietoisuuden lisääminen.

Kansallisten terveystutkimusten perusteella noin 12 prosentilla väestöstä on jokin vakava toimintarajoite. Kuitenkaan vammaiset henkilöt eivät ole helposti tunnistettavissa.

Sen verran tuloksista käy ilmi, että vammaisten taloudellinen tilanne ja osallisuus ovat heikompia kuin valtaväestön. **Hannu T. Vesalan** ja **Antti Teittisen** tutkimuksessa taloudellisen tilanteen ja osallisuuden mittareita ovat muun muassa työssäkäynti, äänestamisaktiivisuus, yhdistystoimintaan osallistuminen, Internetin käyttö ja koettu yksinäisyys. Vammaisten henkilöiden tulos oli kaikilta osin heikompä kuin valtaväestön.

Vammaisten kansalaisuus ei siis toteudu täysmääräisenä. Hyvinvointipolitiikassa tulisi kiinnittää enemmän huomiota vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin turvaamiseen ja edistämiseen.

Vammaisuuden vaihtoehto

Juuri nyt keskustellaan vammaisuuden käsitteestä ja vaihtoehtoisista käsitteistä, kuten alentunut toimintakyky tai toimintarajoite.

Professori **Marjatta Takala** Oulun yliopistosta ehdotti, että käsitteen tulisi kuvata myös osallisuuden ulottuvuutta. Takalan mukaan esimerkiksi toimintamahdollisuus olisi hyvä käsite. Vielä pidemmälle osallistumisen ja inklusion käsitettä vie Politics of Belonging eli kuulumisen teoria.

Tohtorikoulutettava **Marja-Riitta Ojala** Helsingin yliopistosta esitteli yhdysvaltalaisen filosofin **Martha Nussbaumin** Capabilities Approach -teorian. CA-teoria keskittyy ihmisen toiveisiin, tavoitteisiin ja vaihtoehtoihin eikä pelkästään siihen, mitä ihminen on tai tekee.

Nussbaumin teorian mukaan ihmisellä on kymmenen ominaisuutta tai kykyä, joiden avulla hän voi saavuttaa ihmisarvon. Näitä kykyjä ovat esimerkiksi ruumiillinen terveys ja itsemääräämisoikeus, aistit, kyky ajatella ja kuvitella, järki sekä tunteet. Yhteiskunnan vastuulla on tukea kykyjen kehittymistä, mutta yksilön vastuulla on hyödyntää ja käyttää kykyjään.

Heikko taloudellinen tilanne johtaa kielteisiin päätöksiin

Tiina Lappalainen Invalidiliitosta esitteli selvitystä vammaispalvelujen sosiaalialan ammattilaisten näkemyksistä. Vain 60 prosenttia vastaajista arvioi subjektiivisten oikeuksien toteutuvan. Kuntien taloudellinen tilanne johtaa siihen, että joskus tehdään tietoisesti kielteinen päätös ja odotellaan, jaksako asiakas valittaa.

Ammattilaisten mukaan palvelusuunnitelma on työväliseen liian jäykkä, koska se ei ota huomioon asiakkaan tarpeita tarpeeksi

” Joskus tehdään tietoisesti kielteinen päätös ja odotellaan, jaksako asiakas valittaa.

hyvin. Ammattilaiset korostivat, että diagnosikeskeisyydestä pitäisi päästä irti ja sen sijaan arvioida asiakkaan tosiasiallista toimintakykyä ja palveluiden tarvetta.

Väkivalta on huolenpidon antiteesi

Päivien pääpuhuja oli tohtori **Stacy Clifford Simplican** yhdysvaltalaisesta Vanderbiltilin yliopistosta. Hänen mukaansa huolenpito ja väkivalta ovat usein kietoutuneet toisiinsa. Väkivallan riski on suurin juuri vammaisten hoitolaitoksissa, koska vammaisuuteen liittyy usein äärimmäistä haavoittuvuutta. Suomessa käydään paraikaa keskustelua laitoshoidon alarajasta ja kotihoidon lisäämisestä.

Uusliberaalin markkinatalouden periaatteen mukaan itsenäisyys on itseisarvo, jota kohti pitää työskennellä, ja siksi yksityinen huolenpito on aina parempi kuin julkinen huolenpito. Toisaalta väkivallan ja huolenpidon kietoutumista toisiinsa on paljon vaikeampi todeta yksityisessä ympäristössä.

Clifford Simplican nostaa esille tutkimuksessaan sekä julkisen että yksityisen huolenpidon haasteita. Osaava ja välittävä henkilökuntakin voi rajoittaa vammaisen henkilön elämää sen takia, että heidät on koulutettu ylläpitämään terveydentilaa, vaikka ihmisen tarpeet ja taidot eivät ole staattisia.

Opiskelu palkitsee

Näkövammaisten opiskelijoiden aseman heikentyminen ja perinteisten näkövammaiskäsittöiden opetuksen alasajo Keskuspuiston ammattiopistossa ovat tosiasioita, jotka tekevät hallaa näkövammaisena opiskelulle. Siinä ole kuitenkin kaikki, sillä opiskelu koskettaa meitä kaikkia pienistä eskarilaisista harrastusluonteisesti eläkevuosina opiskeleviin.

Opiskelun polte lähtee esi- ja peruskoulusta. Ensimmäiset kouluvuodet muovaavat ajatuksiamme ja ovat pohja, jolle kaikki myöhempi opiskelu tavalla tai toisella rakentuu. Sillä on väliä, millaisen opettajan pieni näkövammaisen koululainen saa, millaisia kaveriteita hänellä on ja miltä koulupäivät ja läksyt maistuvat. On väliä avustajalla, osallistumisella koulupäivän rientoihin ja oppimateriaaleilla, jotka oppilas saa yhtä aikaa muiden kanssa ja joita hän pystyy itse lukemaan.

Peruskoulun lähetessä loppuaan tulevaisuus pohdituttaa nuorta. Onko paikkani lukiossa tai ammattikoulussa vai menisinkö kymppiluokalle? Mikä minua kiinnostaa?

Näkövammaisena ei voi opiskella aivan kaikkea. Unelmista ja tavoitteista saa silti pitää kiinni, kunhan ripaus inhorealismia auttaa löytämään niistä tähän hetkeen sopivan polun.

Digitalisaatio rynnii voimalla. Peruskoulussa opitaan pelien kautta ja ohjelmoidaan. Oppikirjat ovat sähköisiä ja visuaalisia ja ehkä myös saavuttamattomia. Ylioppilaskirjoituksetkaan eivät ole entisellään. Tässä viidakossa näkövammaisen opiskelija kokee onnistumisia ja epätoivon hetkiä.

Jos katsoo koulutusta tilastojen valossa, kannattaa opiskella mahdollisimman pitkälle. Näkövammarekisteri kertoo työllistymisen todennäköisyyden nousevan reilusti,

jos suorittaa ammatillisen tutkinnon ja vielä reilummin, jos valmistuu korkeakoulusta.

Korkeakouluissa näkövammaisen painii samojen peruskysymysten kanssa kuin aiemminkin: oppimateriaalit puhututtavat, digitaalisuus on hyvä haltija ja paha mörkö, opiskelijaelämään pääsy ja verkostoituminen jännittävät. Itsenäinen opiskelu vaatii panostusta ja avustajaa, liikkumistaitoa tai apuvälineitäkin tarvitsisi.

Kun neljäntoista kertaa selostaa tenttien erityisjärjestelytarpeet tai pyytää materiaaleja sähköisenä, alkaa ymmärrettävästi savu nousta korvista.

Kaikista mutkista huolimatta opiskelu palkitsee – ennemmin tai myöhemmin.

Joka kolmannessa Airuessa on vieraileva kolumnisti. Tällä kertaa se on Näkövammaisten liiton järjestöjohtaja Sari Kokko.

Kerro tarinasi

Tarina alkaa tiedosta

Olen syntymästani saakka sokea kirjailija. Kirjoitan näkevien maailmasta, jota en tuntisi ilman loistavia tiedonsaanti-mahdollisuuksia. Nykyajan älytekniikka ja ruudunlukuohjelmalla varustettu tietokone kulkevat mukani kaikkialle ja toimivat linkkinäni maailmaan.

Tiedän, mistä puhutaan, kun älypuhelimeini lukee kavereiltani tulevia viestejä ja Facebook-päivityksiä ja jopa kuvailee kuvia.

Näkövammaisten liton tiedonhallintapalvelu välittää sokealle lukuisia sanoma- ja aikakauslehtiä. E-kirja tekee tuloaan, samoin älypuhelinien skannausohjelmat, joiden avulla painetun kirjan lukeminen onnistuu sokeanakin.

Netti on kuin valtava maailmankirjasto, josta löytyy tietoa kaikesta Suomen rikoslain ja Jupiter-planeetan väliltä. Ruudunlukuohjelman puhesyntetisaattori ei tarvitse tupakkataukoja vaan lukee mitä ja milloin haluan.

Älypuhelin ja tietokone vievät minut näkevien maailmaan tekemään ostoksia ja maksamaan laskuja, puhumaan ja kuuntelemaan. Näkevien kirjoittamista e-kirjoista luen eleistä ja ilmeistä, autolla ajosta, pukeutumisesta ja kauniista ja rumista maisemista.

Ilman löytämäni tietoa en kirjoittaisi näkevien tekemistä murhista, rajuista takaa-ajoista enkä poliisin työstä. Tarinani olisivat värittömiä, paikallaan pysyviä ja ilmeettömiä.

Tiedon ja tietotekniikan arvoa ei voi sanoa kuvailla, vaikka työkseni kuvailenkin maailmaa sanoin.

Jonna Mononen

Palstalla julkaistaan näkövammaisten kirjoituksia aiheesta Minun itsenäinen elämäni. Voit lähettää tekstisi osoitteeseen airut@nkl.fi.

2017
APUVÄLINE

**TEHDÄÄN YHDESSÄ
YHDENVERTAINEN SUOMI**
9.–11.11.2017, Tampere

PE: keynote puhujana Pekka Hyysalo,
sote-paneelin vetäjänä Tiina Merikanto
Katso ohjelma: www.apuvaline.info
Näkövammaiskortilla veloitusetta

Kurssit - Leirit

HUNin viikoittaiset pienkorikurssit liriksessä

Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset järjestää kaksi viikoittaista pienkorikurssia liriksessä, Marjaniementie 74, Helsinki. Kurssit ovat 5.9. alkaen tiistaisin ja keskiviikkoisin klo 16–19. Keskiviikkoisin tehdään koreja rottingin lisäksi myös muovipäreestä.

Tiistai- ja keskiviikkokurssia ohjaa Martin Lindkvist ja keskiviikkokurssia Seppo Toivanen.

Ilmoittautumiset jäsenpalveluun 28.8. mennessä, puh. 09 3960 5601 (ma–

ke klo 10–12) tai spositse osallistun@hun.fi. Mainitse, kumpaan ryhmään ilmoittaudut sekä puhelinnumero ja sähköpostisi.

Osallistujia mahtuu 8 per ryhmä, etusija uusilla osallistujilla. Osallistuminen maksaa 25 e/syksy + materiaalit. Ota mukaan omat työkalut (sivuleikkurit, pieni piikki). Ilmoittautuminen kattaa syksyn lisäksi myös kevään.

Tapahumat

Voimaa työelämän muutoksiin! – keinoja ja ratkaisuja haasteisiin työssä

Näkövammaisten liitto ry järjestää näkövammaisille työkäisille vuoden 2017 aikana Voimaa työelämän muutoksiin! -tapahtumia. Ohjelmassa käydään läpi sitä, miten kuntoutus auttaa jaksamaan työssä, työn mukautusratkaisuja, ammattitaidon ylläpitämistä, eläke- ja työttömyysturvaa sekä yksinyrittäjän arkea. Tapahtumassa mukana NKL:n työllisyyspalvelun työntekijöitä, Kuntoutus-liriksen edustaja sekä oikeuksienvalvonnan asiantuntija.

Tilaisuudet: Kajaani 4.9., Pori 12.9., Kotka 20.9., Kuopio 30.9., Rovaniemi 3.10. ja Seinäjoki 17.10. Tilaisuudet ovat klo 17–19 paitsi Kuopiossa klo 12–15.

Lisätietoja sekä ilmoittautumiset: alueyhdistysten toimistot, Hanna Karesjoki (puh. 050 443 2265, hanna.

karesjoki@nkl.fi) tai sivun www.nkl.fi/fi/etusivu/palvelut_nakovammaisille/tyo/tapahtumat kautta.

Halutessasi voit varata henkilökohtaisen tapauskohtaisen alueyhdistyksen toimistolta.

Kutsu Helsingin sokkopingisturnaukseen

Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset järjestävät lauantaina 30.9. sokkopingiscupin ensimmäisen turnauksen. Pelipaikkana toimii Iiris, Marjaniementie 74. Peliluokat ovat A (kilpapelajaat) ja B (harrastepelajaat). Turnauksessa on käytössämme neljä pelipöytää. Osanottomaksu on 15 e pelaajalta.

Tervetuloa! Kannattaa lähteä mukaan vaikka olisit vasta harrastuksen ensimetreillä. Ilmoittautumiset ja kyselyt: Ari Lahtinen, puh. 040 535 5599, ari.lahtinen@iki.fi viimeistään 19.9.2017.

Näkövammaisten liiton työelämäpalvelut esittäytyy

Näkövammaisten liiton entiset työllisyyspalvelut ovat nyt työelämäpalvelut! Uusi luentosarja "Näkövammaisten liiton työelämäpalvelut esittäytyy – kuinka voimme auttaa?" starttaa syksyllä ma 25.9.2017 klo 18–19.15 ja jatkuu kolmen viikon välein.

Luvassa on neljä verkko-luentoa oman osaamisen

tunnistamisesta, työn hakemisesta, työssä jatkamisesta ja opiskelusta elämän eri vaiheissa. Alustajina toimivat NKL:n työelämäpalvelujen neuvot ja kokemuksia jakavat näkövammaiset opiskelijat ja työssäkäyvät.

Luennot ovat maksuttomia. Valitse haluamasi luennot tai ilmoittaudu koko luentosarjaan osoitteessa www.nkl.fi/tyo > tapahtumat tai puh. 050 596 6736.

Osallistumiseen tarvittavat tietokone, verkkoyhteyden Internet Explorer -selaimella, kaiuttimet ja mikrofonikuulokkeet. Tervetuloa mukaan!

Evakkomorsian -kuoronäytelmä liriksessä 10.9.

Karelia-kuoro yhdessä Kontrapunktin kanssa esittää Evakkomorsian -kuoronäytelmän su 10.9. klo 17–19 Iiris-keskuksen Braille-salissa (Marjaniementie 74, 00930 Helsinki).

Evakkomorsian on sota-ajan iki-ihaniin iskelmiin, karjalaisiin lauluihin ja kahden karjalaisen nuoren kirjeenvaihtoon perustuva esitys. Tarina esitetään tanssin, vanhojen valokuvien ja videoprojisoinnin keinoin.

Esitys sisältää mm. Kirstin ja Reinon henkilökohtaista kirjeenvaihtoa vuosina 1943–1945 ja mukana ovat mm. Romanssi, Äänisen aallot, Kulkurin valssi ja Sataman valot. Esitys on

suunnattu kaikille, joita kiinnostavat sota-ajan musiikki ja karjalaisten evakkojen tarina.

Kuoronjohtaja Arto Joutsimäki, ohjaus Marjatta Joutsimäki. Liput kuorolaisilta ennakkoon 20 e ja ovelta 25 e.

Apurahoja

Sokeain Lasten Tukisäätiön apurahat

Sokeain Lasten Tukisäätiö myöntää apurahoja mm. näkövammaisten lasten harastustoimintaan, erikoislukutavälineisiin ja perheiden lomakustannuksiin tai muuhun sellaiseen tarkoitukseen, jonka kohteena on näkövammaisten lasten ja heidän perheidensä elinolosuhteet ja niiden parantamiseen tähtäävä toiminta.

Hakemukset 30.9.2017 mennessä. Hakemukset ja tiedustelut: Juha Halme, Mäntykatu 9, 37830 Akaa, puh. 040 7280970, asia-mies@sokeainlastentukisaatio.fi. www.sokeainlastentukisaatio.fi

Myydään - ostetaan

Myydään sokkopingispöytä

Myydään uuden veroinen 2 v. vanha ja lähes käyttämätön tšekkiläinen sokkopin-

gispöytä. Pöytä myydään tykötarpeineen (4 mailaa, 2 palloa, 2 silmäsuojukset ja 12 paria teetettyjä pelihanskoja). Myyjä on Etelä-Karjalan näkövammaiset ry. Hinta on 1 300 e.

Tiedustelut: Juha Hanhimäki, p. 050 598 8416, juha.hanhimaki@hanhimaki.com

Myydään lukulaite

Myydään näkövammaisten lukulaite Lahdessa. On ollut vähällä käytöllä. Hintapyyntö 1 000 e.

Yhteydenotot: Pia Niemi, p. 044 062 1978.

Aineiston aikataulu

Airut 9/2017 ilmestyy **15.9.2017**. Ilmoitukset viim. **28.8.2017**.

Katso loppuvuoden aikataulut mediakortistamme osoitteesta www.nkl.fi/airut. Ilmoitukset jätettävä ilmoitettuna päivänä klo 15.45 mennessä, mielellään sähköpostitse airut@nkl.fi

Toimituksella on oikeus muokata lehden aineistoja ja käyttää lehden juttuja www.sivuillaan. Toimitus ei vastaa tilaamatta jätetyn aineiston säilyttämisestä tai palauttamisesta. Lehdessä ei julkaista voimakkaasti poliittisia tai uskonnollisia kirjoituksia.

Posti Green

Kuntoutus-liriksen syksyn 2017 teemajakso

28.8.–1.9. ja 13.–17.11.2017

Näkövammaisten liikunta- ja toimintakyky. Kuntoutuksessa keskitytään fyysisen kunnon ja toimintakyvyn parantamiseen, liikkumistaitoon ja päivittäistoimintoihin. Jaksosi ohjelmat sisältävät sekä yksilöllistä että ryhmäohjelmaa.

2.–6.10.2017

Työssä olevat näkövammaiset ja -ongelmaiset. Kuntoutuksessa keskitytään työssä jaksamisen lisäämiseen, näkemisen ja muun toimintakyvyn haasteiden tukemiseen, näkemisen ja tietotekniikan apuvälineisiin sekä psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinnin parantamiseen. Jaksosi ohjelmat sisältävät sekä yksilöllistä että ryhmäohjelmaa.

 KUNTOUTUS
IIRIS

Lisätietoja: Sihteeri Kirsi Hirvonen
(puh. 09 3960 4455, kirsi.hirvonen@nkl.fi),
vastaava kuntoutusohjaaja Leena Lepikko
(puh. 09 3960 4461), leena.lepikko@nkl.fi
www.nkl.fi/fi/etusivu/kuntoutus/hakeminen

18.–22.9.2017

Ikäihmiset. Kuntoutuksessa keskitytään näköongelman/-vamman tuomaan toiminnalliseen haittaan, muiden aistien harjaanuttamiseen, jäljellä olevaan näkökykyyn, turvalliseen liikkumiseen ja apuvälineisiin. Jaksosi ohjelmat sisältävät sekä yksilöllistä että ryhmäohjelmaa.

30.10.–3.11. ja 11.–15.12.2017

Perinnöllistä verkkokalvon rappeumaa sairastavat. Kuntoutuksessa keskitytään näköongelman/-vamman tuomaan toiminnalliseen haittaan, muiden aistien harjaanuttamiseen, jäljellä olevaan näkökykyyn, itsenäiseen liikkumiseen, tietotekniikkaan sekä teknisiin ja näkemisen apuvälineisiin. Jaksosi ohjelmat sisältävät sekä yksilöllistä että ryhmäohjelmaa.

Kaikki kuntoutukset ovat moniammatillisia yksilöllisiä kuntoutusjaksoja. Mahdollisista jatkojaksoista sovitaan ensimmäisellä jaksolla. Kuntoutukset järjestetään liris-talossa Helsingissä (os. Marjaniementie 74).

Kuntoutusjaksolle hakeudutaan täyttämällä Kelan kuntoutushakemus. Kirjoita hakemukseen toivomasi ajankohta ja liitä mukaan lääkärin B-lausunto tai kuntoutussuunnitelmasi. Lähetä allekirjoittamasi kuntoutushakemus Kelaan. Huomioithan, että käsittely voi viedä aikaa, joten postitusta Kelalle ei kannata jättää viime hetkeen.